

SAKEN

Morgonstudion, SVT1, 2022-11-29, inslag om en klimataktiviströrelse i Tyskland; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det stred inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om en klimataktiviströrelse i Tyskland, vars medlemmar bland annat genomförde aktioner genom att limma fast sig på vägar. Sveriges Television AB:s (SVT) Europakorrespondent medverkade och redogjorde i sammanfattande ordalag för hur debatten kring rörelsen såg ut i Tyskland. En av programledarna sa att en tysk terroristexpert sagt att klimataktivister är på väg att bli en extremistisk rörelse. Programledaren frågade korrespondenten vad som ligger bakom oron för radikaliserings i denna miljö, varpå korrespondenten sa bland annat följande.

En del av tittarna kommer säkert ihåg [...] Bader Meinhof-ligan, RAF, Röda armé-fraktionen på 60- och 70-talen som var då vänsterterrorism som låg bakom ett 30-tal terrormord. Och det här jämför man då den här företeelsen; unga människor som blir så pass radikaliserade så att målen helgar medlen. Nu tycker många att det här är en ganska överdriven jämförelse, men vissa beröringspunkter har nämnts i debatten och väcker oro.

Den andra programledaren nämnde därefter ”en olycka som fått stor uppmärksamhet” och bad korrespondenten berätta. Därefter sades bland annat följande.

(Korrespondent) – Det här var en väldigt tragisk olycka i Berlin. En kvinna, 44 år, som cyklade och blev överkörd av en lastbil [...]. Samtidigt i närheten pågick en sådan här klimat-klistrar-aktion, som det nu kallas i Tyskland, där de blockerade vägen helt enkelt. Så ett specialfordon som skulle ha kunnat komma fram och lyfta på den här lastbilen [...] kom inte fram och den här kvinnan dog. [...] Det har blivit en rättssak av det här där man försöker utreda: bar de här personerna som då hade klistrat fast sig i gatan ett ansvar [...] för att den här kvinnan dog? [...]. (Programledaren 2) – [...] Vet du någonting om vad de här klimataktivisterna sagt om just den här olyckan? (Korrespondent) – De blev chockade över att den här kvinnan dog. [...] Det var två personer i 50- och 60-årsåldern och uppges ha blivit chockade och förstörda av att det fick de konsekvenserna.

ANMÄLAN

Anmälaren anför i huvudsak följande.

Inslaget hade vinkeln att klimataktivisterna i Tyskland är farliga och radikaliserats på ett vis som försätter allmänheten i fara. Denna vinkel förstärktes av korrespondentens jämförelse mellan klimataktivism och vänsterterrorism. Det saknades bland annat information om att klimataktivisterna agerade utifrån strikta icke-våldsprinciper och att de släpper förbi utryckningsfordon.

I inslaget framstod det som att en klimataktion orsakat en cyklists död på grund av att utryckningsfordon försenades. Detta stämmer inte. Anmälaren hänvisar till uttalanden av tysk ambulanspersonal som i media uppgett att sjukvårdspersonal fanns på plats för att behandla cyklisten.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget stämmer överens med kraven på opartiskhet och saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

Syftet med inslaget var att skildra hur debatten om klimataktivisternas allt mer radikala metoder låtit i Tyskland. SVT:s korrespondent redogjorde i direktsändning för en händelse och efterföljande debatt som det rapporterats om i flera europeiska medier. Korrespondenten slog inte fast att aktionen orsakat kvinnans död, utan redogjorde för förloppet och den rättsak som följde.

Beskrivningen som gavs i inslaget stämmer överens med den medierapportering som finns om fallet. En tysk morgontidning skrev bland annat att ”ett räddningsfordon från brandkåren inte kom fram eftersom en väg var avstängd på grund av klimataktivisternas aktion”. Anmälaren hänvisar till en äldre nyhetsartikel från 4 november 2022 och vid tidpunkten för inslagets sändning hade mer fakta om fallet tillkommit. Bland annat hade räddningstjänsten i Berlin då publicerat sin slutrapport från insatsen där den första utsagan från en ambulanspersonal på plats – att förseningen av brandbilen inte spelat någon roll för räddandet av kvinnans liv – tillbakavisades av räddningstjänsten. Räddningstjänstens rapport blev en stor nyhet i Tyskland. En tysk dagstidning skrev den 9 november 2022 bland annat att räddningsfordonet enligt brandkårens beräkningar blev omringat tio minuter försenat på grund av klimataktivisternas aktion. Eftersom det var bråttom att få fram den fastklämda kvinnan tvingades man då ta beslutet att köra bort cementblandaren i stället för att lyfta bort den – och därmed köra över kvinnan igen. Detta försämrade hennes chans att överleva.

Vad gäller jämförelsen mellan klimataktivism och vänsterterrorism anser SVT att det tydligt framgick att korrespondenten och programledaren refererade till jämförelser som framförts i den pågående debatten i Tyskland. Korrespondenten poängterade även att många tyckte att jämförelsen var överdriven.

Att det i inslaget inte redogjordes för hur klimataktivisterna arbetar med säkerhet anser SVT inte medför att inslaget strider mot kravet på opartiskhet. Att demonstranter endast skulle limma fast sig i vissa körfält har heller inte nämnts i någon rapportering om det specifika fallet. En polisutredning har inletts mot de båda aktivisterna för förhindrande av uttryckningsfordon och ohörsamhet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (13 § i sändnings-tillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Med kommentarsskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Det framgick tydligt att korrespondentens uttalanden om radikaliserings inom tysk miljöaktivism var en sammanfattning av den tyska debatten i ämnet. Vidare framhöll korrespondenten att många ansåg att jämförelsen med vänsterterrorism från 1960- och 1970-talet var överdriven. Inslagens utformning stred inte mot kravet på opartiskhet i denna del.

Vad gäller beskrivningen av en olycka har SVT i företagets yttrande visat grund för uppgiften att en klimataktion i Berlin ledde till att räddningsarbetet försenades och att detta påverkade en skadad kvinnas överlevnadschanser. Mot bakgrund av detta medför korrespondentens beskrivning av den aktuella händelsen inte att inslaget stred mot kravet på saklighet.

Vad anmälaren anför i övrigt medför inte heller att inslaget stred mot kraven på opartiskhet och saklighet eller övriga bestämmelser som gäller för sändnings-verksamheten.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg,

Erik Fichtelius, Sofia Olsson Olsén och Linnéa Jonjons efter föredragning av
Gustav Aspengren.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
DATUM & TID:	2023-03-27 08:22:31 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_098a8fcd8829bd9f2285fbf3fb7759181d

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2023-03-27 08:22:38 +02:00
Ref: 70062SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)